

ФОРМУВАННЯ НОВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ

ПРОХОРОВА Марина Едуардівна

кандидат економічних наук, доцент,

Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету

РИЖКО Дар'я Андріївна

бакалавр спеціальності «Міжнародні економічні відносини»,

Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету

Розглянуто еволюцію розвитку валютних систем. Проаналізовано вплив фінансової кризи на процес трансформації світової валютної системи. Визначено основні фактори міжнародної фінансової нестабільності. Окреслено основну умову формування новітньої парадигми.

Ключові слова: світова валютна система, валютно-фінансові відносини, фінансова криза, парадигма валютної системи.

Вступ. Міжнародні економічні відносини насамперед торгівля, обумовили становлення світової валютної системи. При здійсненні експортних та імпортних операцій ставало необхідним визначати валютний курс, тобто курс грошової одиниці однієї країни по відношенню до курсу грошової одиниці іншої країни. Саме така потреба зумовила розвиток процесу формування світової валютної системи.

Еволюція розвитку валютних систем зазнала чимало перешкод, які час від часу вимагали введення нових змін у структуру валютної системи. Зокрема, визначено віху 1970-х років, коли відбувся крах Бреттон-Вудської системи. Протягом 1997–1998 і 2007–2008 роках економічна криза зачепила майже всі країни світу, навіть ті, які не встигли реалізувати ідею формування міжнародного фінансового центру на території своїх держав.

У зв'язку з цим аналіз процесу трансформування світової валютної системи як складової частини міжнародних економічних відносин є дуже важливим, оскільки дане дослідження створить не тільки передумови прогнозування подальшого розвитку, а й сприятиме розробці адекватних інструментів регулювання валютної сфери на рівні світової спільноти.

Постановка проблеми. На сьогодні проблема кризових явищ у фінансових системах стала перманентною. Саме це спричинило необхідність розгляду еволюції розвитку валютних систем та окреслення основних умов формування новітньої валютної парадигми.

Ступінь розробленості проблематики. Серед дослідників, праці яких були присвячені питанням становлення та розвитку світової валютної системи, аналізу причин розпаду Бреттон-Вудської системи, необхідно зазначити роботи таких учених: Булатов А. С., Буглай В. Б., Красавіна Л., Н., Манделл Р. Р., Буторіна О. В., Кузьмін Д. В., Шапран В. С., Дюмулена І. І., Динкіна А. А., Захарова А. В., Зуєва В. Н., Іванова Н. І., Іванова І. Д., Королева І. С., Василик О. Д., Демківський А. В, Івасів Б. С., Козик В. В, Мальчинська А. П.

Проте слід зауважити, що у вітчизняній науковій літературі практично не існує комплексних досліджень щодо формування новітньої парадигми валютної системи. З огляду на цей факт, головним завданням дослідження, яке буде здійснене у даній статті, є визначення еволюції розвитку валютної системи та виявлення її недоліків, а також окреслення підходів до формування нової парадигми валютної системи.

Мета даної статті полягає в дослідженні тенденцій розвитку світової валютної системи, у виявленні переважаючих трендів, на основі яких можливо буде визначити нові контури світового валютного порядку та умови побудови нового світового валютного порядку.

При підготовці даної статті були поставлені такі завдання:

- дослідити еволюцію валютної системи, зокрема її трансформування;
- всебічно вивчити вплив сучасної світової фінансової кризи на процес трансформування світової валютної системи;
- проаналізувати місце і значення діяльності МВФ і СБ у світовому валютному порядку.

Викладення основного матеріалу. Світова валютна система являє собою найбільш глобалізований сегмент світової економіки. В умовах лібералізації національних валютних режимів та зниження ролі національного державного та міждержавного регулювання відбулося

зрощення ринків капіталу, позичкового капіталу і міжнародної валютної системи, що зумовило автономність розвитку від реального сектора економіки фінансового сегмента світового господарства на основі використання нових технологій та фінансово-економічних інновацій.

На базі аналізу етапів розвитку світової валютної системи було встановлено відсутність системності та послідовності змін, що забезпечують стійкість її функціонування. Обґрунтовано, що еволюції світової валютної системи як такої після скасування Бреттон-Вудських домовленостей не відбувалося, а інституційне середовище (або валютний порядок, за визначенням Р. Манделла) світової валютної системи використовувалося як каталізатор процесу глобалізації світового господарства в його монополарній конфігурації.

Поява світового ринку як підсистеми господарства, пов'язаної з обміном товарами та послугами за межами країни та валютно-фінансовим забезпеченням такого обміну, стимулювала перетворення грошей у валюту, виокремлення валютно-фінансові відносини у самостійну сферу, найважливішим елементом якої є світова валютна система.

Валютна система та дієвість її інститутів значною мірою характеризують розвиток міжнародних економічних відносин, саме тому її трансформація в контексті зростаючого впливу інтернаціоналізації та глобалізації дає можливість проаналізувати ефективність виконання двох головних функцій валютної системи: по-перше, регулювати міжнародні розрахунки на валютних ринках за виконані експортні та імпорتنі операції, а по-друге створювати сприятливі умови для розвитку міжнародного поділу праці та виробництва і найголовніше забезпечувати безперебійне функціонування її структурних елементів. На жаль, сьогодні світова валютна система не виконує жодної з цих функцій, результатом чого є світова валютно-фінансова криза. Саме тому аналіз функціонування механізму валютних систем залишає актуальними і потребує детального аналізу.

Отже, розглянемо еволюцію розвитку валютних систем та їх трансформацію (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи еволюційного розвитку світової валютної системи

I – 1867 р. Паризька конференція: єдиним мірилом світових грошей визнано золото	II – 1922 р. Генуезька конференція: національні кредитні гроші почали використовувати як міжнародні платіжні засоби	III – 1944 р. Бреттон-Вудська конференція: впроваджено золотодевізний і доларовий стандарти	IV – 1976 – 1978 рр. Ямайська конференція: юридично завершено демонетизацію золота і замість золотодевізного офіційно впроваджено стандарт СПЗ (SDR)
1	2	3	4
Золотомонетний стандарт	Золотозлитковий стандарт	Золотовалютний стандарт (валютний)	Паперово-валютний стандарт
Ознаки	Ознаки	Ознаки	Ознаки
— функціонування золота як світових грошей; — фіксація золотого вмісту національної валюти; — наявність фіксованих валютних курсів; — на внутрішньому ринку золото виконує всі функції грошей; — вільне карбування золотих монет; — банкноти і білонні монети вільно розмінюються на золоті	— в обігу відсутні золоті монети; — банкноти та білонні монети розмінюються на золоті злитки; — скасовано вільне карбування золотих монет	— збереження ролі золота як розрахункової одиниці в міжнародному обігу; — фіксовані валютні курси; — заборона вільної купівлі-продажу золота; — долар у режимі золотого стандарту; — прирівнювання до золота	— повна демонетизація золота у сфері валютних відносин; — анульовано офіційну ціну на золото та фіксацію масштабу цін; — перетворення колективної одиниці СПЗ на головний резервний актив і засіб розрахунку; — впровадження плаваючих валютних курсів національних одиниць
Недоліки		Недоліки	Недоліки
— недостатня еластичність; — дорожнеча; — залежність від видобутку монетарного металу; — обмеженість втручання держави у сферу грошово-валютних відносин		— жорстка система валютних нормативів	—
Причини скасування		Причини скасування	

зміна економічної структури господарювання, що ґрунтувалась на ринкових саморегуляторах, на державно-регулюючій економічній системі	— загострення внутрішньоекономічної ситуації в США; — загострення світового економічного суперництва; — припинення конвертованості долара в золото	—
---	--	---

Джерело: [1, с. 167]

Слід підкреслити, що сучасна валютна система суттєво відрізняється від тієї, що прийшла від Бреттон-Вудса до Кінгстона. Для розуміння цих змін згадаємо генезис сучасних грошей:

а) від багаточисельності варіантів товарообміну до виділення нечисленних товарів-еквівалентів і врешті-решт до виникнення єдиного монопольного товару-еквіваленту (металічні гроші);

б) від численних грошових металів (міді, срібла, золота) через біметалевий стандарт до єдиного золотого стандарту;

в) від конвертованості в золото багатьох валют через золотозлитковий та золотодевізний стандарти до єдиної валюти, що обмінювалася на золото [5, с. 77].

Таким чином, аналізуючи процес розвитку грошей з позиції його сучасного етапу маємо запитання: яка логіка подальшого розвитку?

Незважаючи на те, що роками спостерігалася одна і та сама картина, сучасна реформа матиме свої особливості. По-перше, раніше не спостерігалася така волатильність обмінних курсів валюти. Середньотермінові коливання валютних курсів провідних країн становлять 20-50%, а в країнах, що розвиваються, 100–200%, і як не дивно вважаться вже майже не нормою. Після введення євро і формування доларового і європейських валютних блоків проблема волатильності загострилася, а волатильність трансатлантичного курсу веде до дестабілізації цілих континентів.

Друга причина відсутності міжнародної фінансової стабільності – валютні кризи, для яких характерні: різкий стрибок безробіття, поступовий спад виробництва, розорення промислових та торгових фірм, а також накопичення нереалізованих товарів на ринку, падіння цін і крах системи взаємних розрахунків.

Як відомо, кризи є подією циклічною і відбуваються кожні 9-11 років, «захоплюючи» майже всі країни світу. Перша світова економічна криза почалася у США, основною причиною її стало банкрутство залізничних компаній і обвал ринку акцій. Ця криза завдала сильного удару народному господарству та суспільному життю одночасно США, Англії, Франції та Німеччині.

Згодом, протягом багатьох століть, можна спостерігати різні кризи економічного характеру, що відбуваються в різних точках Земної кулі: Велика депресія (1929–1933 рр.) під час якої обвалилися всі фондові індекси на американських біржах і як, наслідок, відбувся вплив капіталу з Європи та Латинської Америки, скоротилося виробництво у країнах, мексиканська криза (1994–1995рр.), яка спровокувала несподівано потужну хвилю обвалів на фондових ринках по всій Латинській Америці, азіатська криза (1997 р.), під час якої відбулося найбільше падіння азійського фондового ринку з часів Другої світової війни. Криза стала наслідком виходу іноземних інвесторів з країн Південно-Східної Азії. Причина – девальвація національних валют і високий рівень дефіциту платіжного балансу країн регіону [2, с. 468–474]. За підрахунками економістів, азійська криза знизилася світовій ВВП на 2 трильйон дол. США. Ну і, звичайно, слід звернути увагу на кризу, яка відбувається в даний момент. Це криза не лише геоекономічного, а й геополітичного устрою світу, який сформувався в останні десятиріччя. Отже слід вести мову не лише про кризу світової економіки, а й про геополітичну кризу.

Слід зазначити, що з моменту переходу на плаваючі курси кризи загострилися, і найбільша їх кількість припала на період 1975–1986 рр. Менше криз спостерігалася 1987–1999 рр. Частота валютних криз збільшилася вдвічі з середини 1970-х років під впливом зовнішніх нафтових шоків, а з 1980-х років в час боргової кризи країн що розвиваються. Характерно, що в 1975–1986 рр. під кризу підпадали промислово розвинуті країни (ПРК), а з 1987–1999 країни, що розвиваються. Крім того, сучасні кризи мають складну і непередбачувану природу, в результаті чого стає проблематичним прогнозувати наслідки їх розвитку. Таким чином, на сьогодні є потреба в реформуванні валютної системи, а саме необхідно: створити кредитора останньої інстанції, посилити контроль над рухом капіталу та здійснити перегляд кредитної практики [9].

На сьогодні день спеціалісти виділяють такі причини світових криз:

- надмірно експансивну грошову політику Федеральної резервної системи США;

- наявність величезного дисбалансу у світовій економіці, зокрема, великий профіцит у зовнішній торгівлі Китаю, значний торговельний дефіцит у США;
- недоліки системи управління ризиками в інвестиційних банках;
- недосконалість регулювання фінансових ринків на національному і міжнародному рівнях [4].

Явні симптоми погіршення глобальної економіки та торгівлі з'явилися ще в другій половині 2008 р. Так, обсяги світової торгівлі збільшилися на 2%, але це суттєво менше за показники 2007 р. (6%). Аналогічну динаміку показали і показники ВВП. За підсумками першого півріччя 2010 р. було зафіксовано вартісне зростання обсягів світової торгівлі товарами приблизно на 25 % в порівнянні з аналогічним періодом 2009 р. [7]. Обсяг світової торгівлі в 2011 р. став найвищим за історію спостережень. Показник становив 17,969 трлн. дол. США. Це більше рівня 2010 р. на 19,1%. Такі дані містяться в звіті Японської організації розвитку зовнішньої торгівлі (JETRO) [6]. Проте окремі країни в умовах економічної кризи проводять частковий протекціонізм, зокрема країни G20 прийняли 184 протекціоністських заходів тарифного на нетарифного характеру. Лідерами стали країни Європейського Союзу – прийнято 90 протекціоністських заходів.

При цьому кожна країна по-різному реагує на кризу, і безпосередньо на її наслідки. Промислово розвинуті країни зосереджують свою увагу на поверненні довіри інвесторів та споживачів. Після стабілізації внутрішнього стану економіки вони розраховують на створення нових довгострокових проектів, завдяки яким нейтралізовано причини кризи.

Сучасна глобальна криза дає змогу виділити суттєві зміни, які виникли між учасниками світового валютного ринку в міжнародних валютних відносинах:

1) криза концепції монетаризму, яку розвинуті держави активно просували країнам, що розвиваються. Відповідно, за відсутності контролю з боку монетарної влади, в гонитві за прибутком досить поширеним явищем стало використання непрозорих продуктів, надмірне кредитування для гри на біржі;

2) фінансова частка в розвинутих країнах стала рушійною силою для економічного зростання, оскільки країни з позитивним сальдо платіжного балансу стали відмовлятися від промислових інвестицій, вкладаючи кошти у високоприбуткові активи;

3) поява терміну «фінансіалізація» світової економіки. Його можна трактувати як накопичення фінансових коштів за рахунок фінансових каналів, а не через міжнародну торгівлю чи виробництво товарів. Іншими словами – «гроші роблять гроші»;

4) компанії повинні постійно оприлюднювати свої прибутки з метою підтримки котирування своїх акцій та забезпечення їх зростання. Це є необхідною умовою як при сприятливому економічному стані, так і при стагнації економіки;

5) динаміка курсу американського долара змінюється циклічно. В найближчі 5 років буде відбуватися боротьба за утримання резервного статусу долара. Циклічне зміцнення валюти дозволить США досить швидко, порівняно з іншими країнами, вийти з кризи;

6) девальвація національних валют у порівнянні з долларом США.

Під впливом сучасної фінансової кризи відбулися суттєві зміни й у інституціональному середовищі світового валютного ринку. До них можна віднести такі: ТНБ (транснаціональні банки) розширили участь у фінансових операціях – нестабільність обмінних валютних курсів дає змогу ТНБ отримувати все більше прибутків, в першу чергу від «торгівлі грошима». По-друге, збільшилася частка використання таких фінансових інструментів, як деривативи – відсоткові ф'ючерси, опціони, операції «своп» та інше [3, с.17].

Наслідком кризи 2007–2009 рр. стало суттєве скорочення капіталізації великих світових банків. Для того, щоб врятувати банки Європи, впроваджувалася часткова націоналізація банків. ЄЦБ (Європейський центральний банк) видавав практично безвідсоткові кредити великим європейським кредитним організаціям, щоб подолати недостачу ліквідності, водночас сам позичав гроші у благополучних банків.

Сукупні витрати для того, щоб державі викупити банківські активи, в США оцінюються в 1 трлн. дол.

Новим явищем, яке в принципі не регулюється ніякими установами, є вихід нефінансових інститутів на валютні ринки шляхом участі у ризикованих міжнародних фінансових операціях. Відомо, що фінансові інвестори становиме 75% всіх гравців на біржовому ринку нафти. Неконтрольований перепродаж фінансових контрактів на нафту призведе до суттєвого завищення цін, відповідно, регулювання ОПЕК є неефективним.

Серед причин світової фінансової кризи треба розглядати нові позабіржові інноваційні фінансові інструменти – деривативи, до яких слід відносити кредитні дефолтні свопи.

Використання структурних продуктів, які б дозволили зменшувати кредитні ризики шляхом їх перерозподілу серед третіх осіб, дещо приховало низьку кредитоспроможність позичальників. В умовах ліберальної валютної політики випуск облігацій повинен був забезпечити диверсифікацію ризиків, а насправді маскував ризик неконкурентоспроможних активів.

Світова фінансова криза показала, що глобальні фінансові інститути в своїй діяльності спираються не на національні інтереси, а, зазвичай, на особисті – наднаціональні. По суті, ключова роль фінансової системи – забезпечувати ефективні проекти економіки капіталом, була проігнорована.

Криза скоротила значне накопичення пенсійних фондів, були серед головних резервів тимчасово-вільних грошових коштів. Проте, глобалізація сприяла розміщенню цих активів на національному фондовому ринку, а в деяких країнах пенсійні накопичення інвестуються у валютні активи.

Ймовірність поглиблення фінансової кризи при безконтрольній діяльності хедж-фондів суттєво зростає, що обумовлює необхідність введення контролю та регулювання їх операцій.

Світова економічна криза виступила індикатором невідповідності не стільки самої світової валютної системи, скільки її валютного порядку сталого розвитку. На підставі цього обґрунтовано, що на найближче десятиліття долар США збереже характеристику світової резервної валюти, а національні валюти (у рамках процесу регіоналізації) на основі підвищення конкурентоспроможності економік країн, що представляють центр економічного тяжіння угруповань, будуть поступово формувати «зони обігу регіональних валют», переважно договірної типу.

Таким чином, як вплив сучасної економічної кризи на зміну міжнародних валютних відносин можна виділити вдосконалення операцій на світовому валютному ринку, посилення контролю і досягнення прозорості в діяльності учасників міжнародних валютних операцій, спроби сформувати більш стійку світову економіку і розробити дієві методи управління валютно-фінансовою світовою діяльністю.

Для забезпечення макроекономічної стабільності в умовах глобалізації економіки і для створення відносно рівних можливостей у міжнародній торгівлі необхідна нова валютна система, заснована на принципах і правилах, погоджених на багатосторонньому рівні, що передбачають підтримку стабільного обмінного курсу на конкурентному рівні, що дало б можливість приборкати спекулятивні операції, запобігти накопиченню фундаментальних і довгострокових глобальних дисбалансів, виникнення пов'язаних з цим «боргових пасток» для країн, що розвиваються, а також валютних криз.

Процес формування нової валютної системи не є миттєвим, він займає достатньо тривалий період часу. Відповідно, ключовим є питання про можливість долара виконувати якийсь час функції світових грошей при одночасному висуненні інших валют або нових фінансових продуктів для забезпечення взаємовигідних розрахунків і платежів. Це питання про те, чи збережуться контури існуючої валютної системи, в якій одна держава практично без обмежень і безконтрольно друкує гроші і споживає блага, а інші країни виробляють відносно недорогі товари, валютну виручку від реалізації яких зберігають у випущених іншими державами грошах і фінансових активах, і в першу чергу, в активах США.

Відомо, що країни з найбільшими золотовалютними резервами – Китай, Японія, Росія, країни ОПЕК тримають більше 50% своїх валютних резервів у доларах в американській економіці, і їм не байдуже, яким буде дефіцит бюджету і зовнішній борг Сполучених Штатів в наступні роки. Сучасна економіка ставить питання, чи можуть США підтримувати довіру світової спільноти до своєї валюти, яка зараз значно підірвана станом американської економіки, швидким зростанням державного боргу, величезним дефіцитом державного бюджету і збільшенням дефіциту торгового балансу США. Саме ці негативні фактори поставили перед потенційними інвесторами питання про те, наскільки великий ризик інвестицій в американську економіку. Чи не настав час для різкої зупинки – suddenstop у США, що вимагає прогнозу руху долара, розвитку фінансових ринків США та інших розвинених країн. Існують різні теорії майбутніх подій.

Наведемо лише декілька прикладів найбільш ймовірних теорій. Так, різке скорочення надходження капіталу в американську економіку означає шок як для США, так і для країн нетто-експортерів, а також і тих країн, для яких американська валюта слугує валютним «якорем». Це означає падіння курсу долара і зростання курсу валют країн експорту капіталу. Якщо приплив капіталу з іншого світу не тільки зупиниться, але ще й розгорнеться назад, тоді в платіжному балансі США виникне дефіцит рахунку капіталу. Іншими словами, США отримають профіцит

рахунку поточних операцій (експорт стане більшим, ніж імпорт), що еквівалентно твердженням, падіння курсу долара.

Інша теорія передбачає плавний відтік капіталу з США. Тоді агенти встигають пристосовуватися до нових умов, і це не веде до жодних проблем. Теоретично статус-кво долара може зберігатися ще багато років. П. Кругман, наприклад, доводить, що реальний курс долара може впасти на 30% [10]. Враховуючи провідну роль на світовому валютному ринку трьох економічних центрів – США, Європи та Азії, наявність дефіциту рахунку поточних операцій в США означає завищений курс американської валюти, а країни Азії, в першу чергу Китай – навпаки, мають занижені курси і профіцит поточного рахунку. Європа (Єврозона) на цьому тлі прагне стимулювати свій експорт і не завжди успішно послаблювати євро. Якщо ми очікуємо падіння долара, це має означати зростання курсу юаня або єни. Очевидно, що центробанки країн з профіцитом поточного рахунку не готові до зміцнення своїх валют і використовують валютні інтервенції для зниження курсів. У разі валютних інтервенцій (скажімо, продаж юаня проти долара) виникне новий приплив капіталу в США, що ми вже спостерігаємо, коли Народний банк Китаю продовжує активно інвестувати в казначейські облігації ФРС США і тим самим підтримувати курс долара.

Борги США світові номіновані переважно в доларах, тобто у власній валюті, а Штати володіють активами, номінованими в зарубіжних валютах. Якщо долар впаде, борг США, вимірний в інших валютах, природним чином зменшиться, тимчасом як вкладення Штатів в інший світ виростуть в ціні, якщо вимірювати в доларах, або залишаться незмінними, якщо вимірювати в зарубіжних валютах. Ця перевага додає стійкості конструкції Штатів.

Інше питання, чому іноземні країни готові вкладати в доларові активи, якщо відомо, що дефіцит рахунку поточних операцій в платіжному балансі США зберігається і існує тенденція обвалу долара? Далеко не оптимістичну оцінку долі долара висловив 2012 р. на конференції в Бангкоку Нобелівський лауреат Дж. Стігліц, заявивши, що долар «має високий рівень ризику» і його роль в якості світової резервної валюти зараз знаходиться під питанням, він також заявив про те, що світ потребує нової глобальної резервної системи. «В даний час резервна система перебуває в процесі «зносу», – сказав Дж. Стігліц. Долар не є хорошим притулком для збереження вартості. Зараз долар не приносить майже ніякого доходу і містить високий ступінь ризиків.

Швидко зростання державного боргу США, зростаючі дефіцити державного бюджету і торговельного балансу викликали занепокоєння не тільки у країн, що розглядають долар як світову валюту, але й у багатьох представників американської політичної та ділової еліти. Зокрема, інвестор-мільярдер

У. Баффет заявив, що збільшення національного боргу поточними темпами загрожує в майбутньому перетворити США на «бананову республіку». Таким чином, з урахуванням стана економіки США, світова фінансова криза поставила під сумнів можливість американського долара монополювати роль світової валюти, відповідно, буде скорочуватися частка долара в світових резервах [8].

Світова фінансова криза поставила питання про інші валюти, які будуть спроможні виконувати резервні функції. Теоретично країни, вибираючи, яку валюту використати як резервну, воліють високоліквідну, зручну для обміну валюту країни, економіка якої розвивається економічно і політично стабільно. На роль резервної валюти може претендувати євро, яке вважається найбільш природним суперником долара і частка якого в офіційних резервах в найближчі 15 років може перевищити частку США. Але не можна не брати до уваги те, що економіка країн зони євро обтяжена цілим рядом проблем, послаблюють потенціал єдиної валюти (негнучкі ринки праці, старіюче населення, великі соціальні витрати, суворі норми регулювання у сфері податків і грошово-кредитній політиці).

Проте глобальна фінансова криза внесла зміни в пріоритети центральних банків стосовно розміщення своїх резервів. Дійсно, в передкризовий період частка єдиної європейської валюти дещо збільшилася але в умовах кризи як резервні валюти починають використовувати долар Канади, долар Австралії і валюти інших країн, економіка яких має позитивні темпи зростання (наприклад, Китай).

З цілком зрозумілих причин слабо претендує на роль резервної валюти японська єна, оскільки в Японії зростає дефіцит державного бюджету.

Нескінченний вал китайських товарів руйнує промислові сектори країн-імпортерів (більшою мірою це стосується США, але страждають і ЄС, Росія і Латинська Америка)». Це означає, що руйнування промисловості в інших країнах знижує доходи їх населення, а значить і попит на

китайську продукцію, що в довгостроковій перспективі може негативно вплинути на експорт Китаю, і, як наслідок, не створює передумови для перетворення китайської валюти на одну з резервних валют світу.

Висновок. Для нової валютної системи є обов'язковою наявність стійкої резервної валюти, яка слугує найважливішою умовою для ефективної, постійної валютної системи. Але для цього необхідно подолати низку обмежень:

- по-перше, необхідно розв'язати проблеми політичного характеру, тобто всі країни-члени повинні досягти згоди в цьому питанні;
- по-друге, потрібно розв'язати питання організаційно-технічного характеру, а також створити єдиний емісійний центр та розв'язати питання щодо його контролю;
- по-третє, сприяти зняттю економічних обмежень.

Трансформація світової валютної системи як складової частини МЄВ є вагомим фактором стимулювання процесів інтеграції, розмиття кордонів, поглиблення світогосподарських торгових відносин і узгодження співпраці країн в різних точках світу, але на ситуацію на фінансових ринках також значно впливають сучасні кризи, оскільки змінюються обсяги певних валют, їх обмінного курсу, попиту та пропозиції на них. Крім того, у ході розгортання кризи визначаються нові «гравці», які пізніше можуть претендувати на роль країн із світовою валютою.

У перспективі очікуються великі зміни щодо зайняття окремими країнами та регіонами ключових позицій на валютному ринку. Обґрунтовано, що роль долара буде знижуватись. Водночас буде посилюватись роль і значення валют країн БРІКС, особливо Росії та Китаю.

Вибір нової парадигми регулювання валютних відносин має сприяти розвитку і вдосконаленню системи міжнародних розрахунків. А для цього необхідно: по-перше, дослідити трансформацію світової валютної системи, а саме, точки дотику валюти з валюто-замінними еквівалентами; по-друге, оцінити вплив кожної валютної системи на формування структурних сегментів економіки; по-третє, врахувати основні програмні документи МВФ і СБ щодо застосування форм, методів та інструментів зміцнення національної валюти та врівноваження національних платіжних балансів.

Також слід акцентувати увагу на стабілізації економічного стану країн. Для цього необхідно розробити алгоритм аналізу проблемних питань та напрямки їх усунення.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев И. В. Гроші та кредит: Підручник. – К.: Знання, 2009. – 253с.
2. Гладун Т. М. Причини та футурологія сучасної світової валютно-фінансової кризи / Т. М. Гладун, Г. С. Домарадзька, Н. С. Русина // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – № 460. – С. 468–474, 469.
3. Глуховцев В. Э. Основные направления трансформирования мировой валютной системы в посткризисный период: Автореф. Дис. ... канд. экон. наук. – М., 2010. – 17 с.
4. Кисельов С. Нова Велика депресія: світова хроніка // Економічна правда 05.02.2009.
5. Шаров В. Глобалізація валютної системи // Журнал європейської економіки. – 2008. – Том 7 (№1). – С. 76–93.
6. Обсяг світової торгівлі досяг рекордної позначки. [Цит. 2012, 13 серпня]. – Режим доступу: <<http://real-economy.com.ua/news/19709.html>>
7. Прес-реліз СОТ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wto.org/english/news_e/pres10_e/pr614_e.htm>.
8. Прогноз курсадоллара в 2012 году- девальвация или ревальвациядоллара? [Електроннийресурт]. – Режим доступу: <http://www.abird.ru/articles/dollar_devaluation>.
9. Эволюция мировой валютной системы и современные валютные проблемы. Европейская валютная система и проблемы Европейского союза. – [Цит. 2009, 15 березня]. Режим доступу: <<http://www.vuzlib.org/beta3/html/1/1558/1570>>.
10. «Will there be a dollar crisis», ПолКругман. – Available from: <<http://www.economic-policy.org/article1.asp?src=bpl&aid=183&iid=51&vid=22&id=>>>.

Проخورова М. Е., Рижко Д. А. Формирование новейшей парадигмы валютной системы / Институт международных отношений Национального авиационного университета

Рассмотрена эволюция развития валютных систем. Проанализировано влияние финансового кризиса на процесс трансформации мировой валютной системы. Определены основные факторы международной финансовой нестабильности. Выявлено основное условие формирования новейшей парадигмы.

Ключевые слова: мировая валютная система, валютно-финансовые отношения, экономический кризис, парадигма валютной системы.

Prokhorova M.E., Ryzhko D.A. Formation of the new monetary system's paradigm / Institute of International Relations National Aviation University

The formation of the global monetary system was caused by international economic relations and trade. During long time carrying out export and import operations, the mankind understood the necessity of the exchange rate: namely, currency exchange rate of one country relative to the rate of the monetary unit of another country. This need caused a development process such as formation of the global monetary system. Analysis of global monetary system's transformation as a part of international economic relations is very important, because it helps to develop not just some prerequisites of further development, but also to contribute the development of adequate instruments of monetary control areas at the international community. Taking into the consideration these facts, the main objective of the study is to investigate the evolution of the monetary system and identify its weaknesses, and determine some approaches to the new paradigms monetary system.

New monetary system is needed to provide insurance in macroeconomic stability and to create relatively equal opportunities in international trade. Also we should pay attention to the significant changes that aroused between members of the foreign exchange market in international monetary relations through global currency crisis, as a result the volume of certain currencies, their exchange rate, supply and demand for them changes, it also prevents from stability of the global reserve currency, what is the most essential for effective, permanent monetary system.

Making conclusion about the importance of monetary system's transformation we can make decision, that it makes possible to analyze the efficiency of two main functions of the monetary system: firstly, to regulate international payments in the currency markets for completed export and import operations, and secondly to create favorable conditions for development of the international division of labor and production, and what is the most important, that it can provide uninterrupted operation of its structural elements.

Keywords: *world monetary system, monetary relations, economic relations, paradigm of monetary system.*